

© Lander Loeckx

Knipoog naar het verleden

Dementievriendelijke wandeling

 tien

Welkom in Tienen

Een stad waar iedereen erbij hoort. Tienen zet zich al jaren in om een dementievriendelijke stad te zijn. Met deze wandeling willen we mensen met dementie, hun mantelzorgers, familieleden en buddy's uitnodigen om samen te genieten in onze stad.

We nemen de tijd om samen te kijken, te luisteren, te voelen en herinneringen op te halen. De ervaring en het plezier van het moment staan centraal.

Onderweg ontdekken we enkele bijzondere plekken in Tienen. We zoeken bewust rustige locaties op waar we even kunnen stilstaan, uitrusten en kijken wat er rondom ons gebeurt.

De wandeling kan zelfstandig afgelegd worden met een wandelpartner of onder begeleiding van een gids.

Geniet ervan!

Informatie bij de wandeling

De wandeling brengt je langs mooie plekken in hartje Tienen. Aan de hand van grote en kleine bezienswaardigheden prikkelen we onze zintuigen en halen we herinneringen op, met een knipoog naar het verleden.

We starten met de basiswandeling door het centrum van Tienen. Deze wandeling kan uitgebreid worden met een lus richting Sint-Germanuskerk en Apostelenhof. De weg hiernaartoe stijgt wel wat en is minder evident voor wie moeilijk te been is.

Tijdens de wandeling staat zintuiglijke beleving op de voorgrond en geven we tips mee om de deelnemers met dementie te betrekken.

Spreek je zintuigen aan

Voelen

Ruiken

Proeven

Zien

Horen

Wil je de wandeling met een gids beleven?

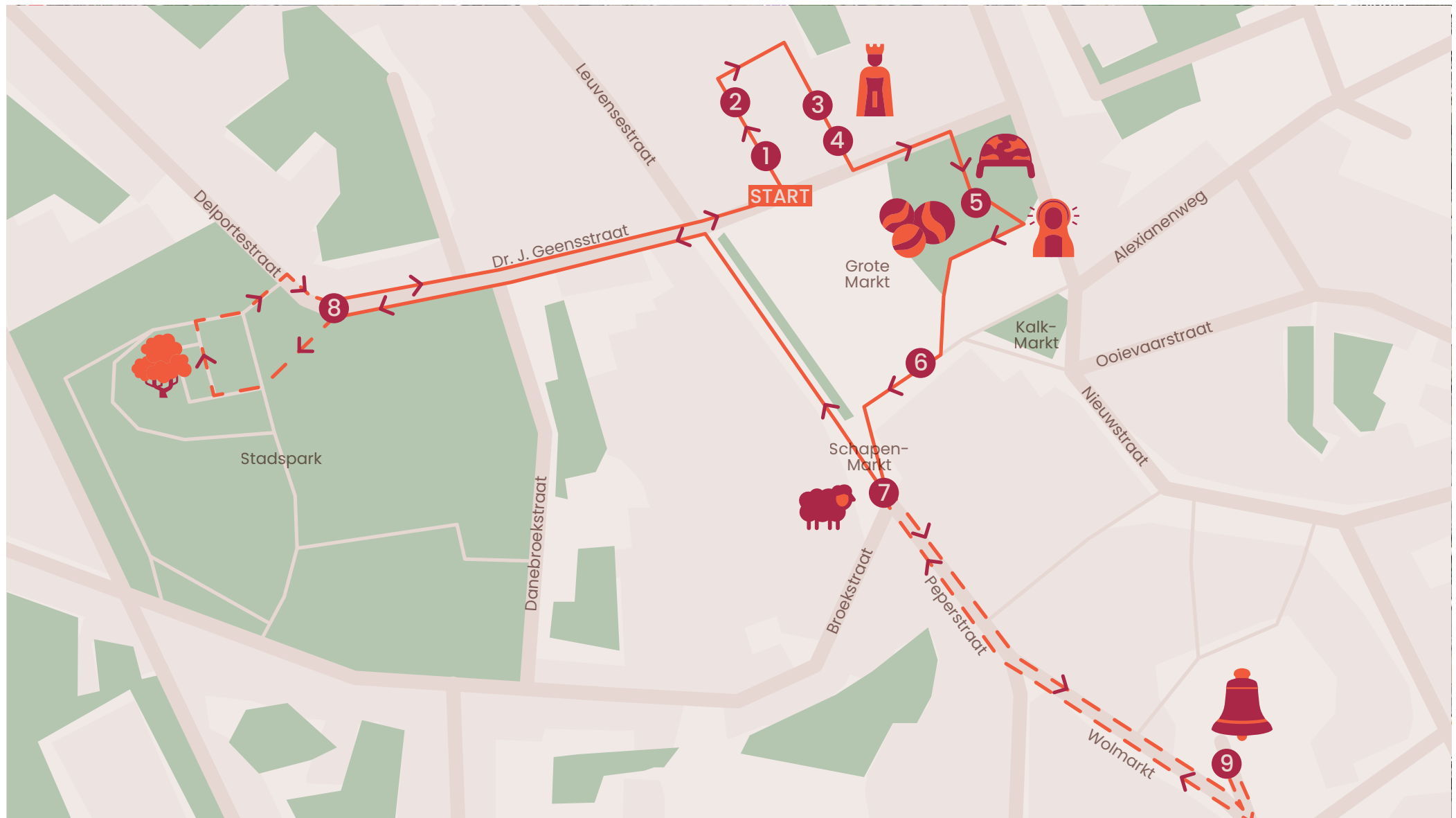
Reserveren kan via
visit.tienen.be/gids
 of bij het Toeristisch infopunt,
 Grote Markt 4 in Tienen,
 t 016 24 76 04, visit@tienen.be.
 Kostprijs: 70 euro.

Basiswandeling

Afstand: 1 km
Duur: 45 à 60 min.

Uitgebreide wandeling

Afstand: 1,6 km
Duur: 60 à 90 min.

Als we met de rug naar het Toeristisch infokantoor staan en we kijken naar de Grote Markt, gaan we rechts richting Leuvensestraat. Ter hoogte van huisnummer 6 gaan we via de overdekte doorgang richting muziekschool en bibliotheek. Hier komen we op een rustig pleintje waar we even halthouden.

1. Mozartplein

We staan hier op het Mozartplein, vlak bij de muziekacademie. Lang geleden was hier een gerenommeerd klassehotel, de 'Tinnen Schotel'. Via de toegang die we net genomen hebben, reden koetsen met paarden het domein binnen en konden belangrijke gasten het hotel betreden.

Hier verbleven destijds beroemde gasten zoals Wolfgang Amadeus Mozart, zijn vader Leopold, zijn zus Nannerl en later ook Napoleon Bonaparte.

Vandaag klinkt hier nog altijd muziek. In de muziekacademie leren kinderen, jongeren en volwassenen muziek maken. Wie hier op een woensdag- of vrijdagmiddag passeert, hoort vaak de studenten oefenen. Dat geeft een bijzondere sfeer aan deze plek.

Muziek roept vaak herinneringen op. Een liedje kan ons terugbrengen naar vroeger, naar een feest, een vakantie of een bijzonder moment.

- Maak het even stil en luister of je muziek hoort, in de verte of dichtbij.
- Ben jij ooit naar een muziekschool geweest?
- Heb je ooit een muziekinstrument gespeeld?
- Welk liedje brengt jou meteen terug naar je jeugd?

Een eindje verderop, aan de rechterkant, richting bibliotheek, zien we het standbeeld van Pikke Stijkès.

2. Pikke Stijkès

Pikke Stijkès is een bekende figuur uit het Tiense volksleven. Zijn naam betekent letterlijk 'Pieter Stekelbaars'. Hij staat symbool voor een guitige jongen die graag kattenkwaad uithaalt en altijd wel iets verzint. Veel mensen vergelijken hem met De Witte van Zichem, de bekende jongen uit de verhalen van Ernest Claes. Ook De Witte stond bekend om zijn streken en grappige avonturen.

Pikke Stijkès herinnert ons eraan dat kinderen vroeger vaak buitenspeelden en soms wel eens een ondeugende strek uithaalden.

- Was jij vroeger ook een kapoen? Welke streken haalde je als kind uit?
- Speelde je veel buiten?

© Jeroen Geladé

We maken de doorsteek naar het gezellige Torekesplein. Hier staan zitbanken waar we even kunnen rusten.

3. Torekesplein

Kijk eens goed rond. Je ziet verschillende gebouwen. Eén ervan is het Toreke. Dit gebouw deed ooit dienst als stadsgevangenis. Nadien werd het een doorgangsgevangenis waar tot in 1972 voornamelijk ordeverstoorders (dronkenlappen) een nachtje doorbrachten. Vandaag is het een belangrijk erfgoedgebouw dat het verhaal van de stad vertelt.

Op dit moment worden er bijzondere Gallo-Romeinse vondsten tentoongesteld die hier in Tienen gevonden werden.

Op het pleintje zie je ook een traditionele bakoven. Hier wordt elk jaar in de periode rond Kerstmis de beroemde Tiense Totemannenbak georganiseerd. Vrijwilligers bakken duizenden totemannen: heerlijke krentenbroden in de vorm van een ingebakerd kindje. Deze traditie gaat al eeuwen terug en is één van de bekendste Tiense gebruiken.

- Wie lust graag krentenbrood?
- Hoe noem je dat thuis? Krentenbrood? Rozijnenbrood? Kramiek?
- Kreeg je vroeger wel eens een speciaal brood bij feestdagen?

We verlaten het pleintje en wandelen verder richting de overdekte doorgang naar de Grote Markt.

4. Tiense reuzenfamilie

In de glazen galerij komen we enkele bijzondere Tienenaars tegen: Jan en Mie en hun kinderen en kleinkind. De reuzen zijn officiële bewoners van de stad Tienen en zijn dus ook geregistreerd bij de dienst burgerzaken.

Reuzen maken al honderden jaren deel uit van volksfeesten in Vlaanderen. Ook Tienen heeft een rijke reuzentraditie die teruggaat tot in de 15de eeuw.

Jan en Mie zijn de bekendste Tiense reuzen. Ze werden in 1928 gemaakt naar het voorbeeld van Jan Wauters,

die zowel stadsbeiaardier, kapper als later ook archivaris was in Tienen, en zijn vrouw Marie. Ze stellen een Hagelandse boer en boerin voor. Tijdens optochten worden ze door pijnders (dragers) door de straten gedragen.

Vandaag maken de reuzen nog steeds deel uit van de Tiense Kweikersparade. Dat is een groot volksfeest rond de officiële feestdag van Tienen (10 oktober), waar we met de hele stad naar toelevan.

© Jeroen Geladé

We wandelen verder richting Grote Markt en steken de straat over. We gaan dan naar links en wandelen naar de groene kerktuin.

5. Kerktuin

De kerktuin is een rustige, groene plek midden in de stad. Hier kunnen we even vertragen, luisteren naar de vogels en genieten van de rust. In de kerktuin staan ook enkele beelden waar je even kan naar kijken.

Standbeeld knikkerende kinderen

Het standbeeld van de knikkerende kinderen verbeeldt kinderen die aan het knikkeren zijn op de stoep van het politiekantoor. De naam van het standbeeld draagt de meest bekende Tiense dialectzin: 'Spaile bè de maais oep de braai van 't kottegoar'.

Knikkeren was vroeger een erg populair spel. Kinderen speelden het op straat, op de speelplaats of op het kerkplein. Ga gerust eens voelen aan het beeld.

- Hoe voelt het beeld aan?
- Heb jij vroeger geknikkerd?
- Welke spelletjes speelde je als kind?
- Ken je de uitdrukking: 'Spaile bè de maais oep de braai van 't kottegoar'? Kan jij deze zin ook uitspreken met het typische Tiense dialect of in jouw eigen dialect?
- Ruik je bloemen of planten in de tuin?

© Gerard Uytendaele

Heldensquare

Centraal in de kerktuin staat het herdenkingsmonument voor de slachtoffers van de oorlog. Het monument herinnert ons eraan dat ook Tienen moeilijke oorlogsjaren heeft gekend. Het werd opgericht om mensen te herdenken die hun leven verloren tijdens oorlogen.

Voor veel bezoekers roept deze plek herinneringen op aan verhalen van ouders, grootouders of misschien zelfs eigen ervaringen.

- Heb jij de oorlog meegemaakt?
- Welke herinneringen heb je aan die tijd?
- Welke verhalen werden er thuis verteld?
- Hoe zag het dagelijkse leven eruit toen?

Het grotteke

Een beetje verderop, tegen de muur van de Onze-Lieve-Vrouw-ten-Poelkerk, komen we het grotteke tegen. Het is gebouwd als een verwijzing naar de beroemde grot van Lourdes in Frankrijk. Lourdes is voor veel gelovigen een bijzondere bedevaartplaats. Niet iedereen kan daarheen reizen, daarom werden ook op andere plaatsen Lourdesgrotten gebouwd.

Veel mensen komen hier nog steeds bidden, een moment van rust zoeken, of een kaarsje branden voor iemand die hen dierbaar is. Neem gerust even de tijd.

- Zou jij een kaarsje willen branden en zo ja, voor wie?
- Luister eens naar de geluiden rondom je. Hoor je vogels? Hoor je mensen praten?

Muziektip

Neurie zachtjes mee met de muziek als je het liedje kent.

Dit videofragment wordt aangeboden via Youtube. Mogelijk krijg je eerst een advertentie te zien.

We verlaten de kerktuin en stappen over de Grote Markt naar het stadhuis.

6. Onze-Lieve-Vrouw-ten-Poelkerk en stadhuis

Links van je zie je de Onze-Lieve-Vrouw-ten-Poelkerk. De kerk dankt haar naam aan de poel waarop ze werd opgetrokken. Ze is één van de mooiste voorbeelden van Brabantse hooggotiek.

Vervolgens gaan we naar het stadhuis van Tienen. Dit historische pand neemt een centrale plek in op de Grote Markt. Dankzij de zes Korinthische zuilen doet het denken aan een Griekse tempel.

Het indrukwekkende gebouw is al eeuwenlang het bestuurlijke hart van de stad. Hier worden belangrijke beslissingen genomen voor alle inwoners van Tienen.

Kijk eens naar boven. Daar zien we verschillende beelden van beroemde figuren uit onze geschiedenis. Onder hen bevinden zich onder andere Keizer Karel en schilder Peter Paul Rubens. Hier werkt ook de burgemeester samen met veel medewerkers om de stad goed te laten functioneren. Ken jij de burgemeester van Tienen?

Bekende Tienenaars

Tienen bracht heel wat bekende mensen voort.

Tony Corsari was één van de eerste echte sterren van de Vlaamse televisie. Hij kon zingen, presenteren, musiceren, acteren en goochelen. Voor veel mensen was hij jarenlang een vertrouwd gezicht op televisie.

Wisten jullie dat **Johny Voners** geboren is in Tienen? Hij zal voor ons altijd bekend blijven als Xavier Waterslaeghers in de populaire televisiereeks FC De Kampioenen. Johny Voners was de keeper van de ploeg en dagelijks bestelde hij bij Pascaleke meerdere dagschotels. Xavier was getrouwd met Carmen die overduidelijk de grote chef was ten huize van het gezin.

- Ken je Tony Corsari?
- Herinner je je nog een liedje van hem?

- Herken je dit deuntje?
- Keek jij naar FC De Kampioenen?
- Wie was jouw favoriete personage?

Deze videofragmenten worden aangeboden via Youtube. Mogelijk krijg je eerst een advertentie te zien.

Ben Crabbé is ook een bekende Tienenaar. We kennen hem onder andere van het televisieprogramma Blokken, dat al tientallen jaren dagelijks op televisie komt.

Julia Tulkens werd geboren in Tienen en groeide hier op. Ze was dichteres en schreef verhalen, gedichten en liedjes. Sommige teksten gingen over kinderen, andere over liefde en het dagelijkse leven. Ze werkte ook voor de radio en werd één van de bekendste schrijfsters uit onze streek.

Van het stadhuis gaan we richting de kleine Schapenmarkt. Dit is een gezellig pleintje met terrassen en een waterpartij waar in de zomer kinderen verkoeling komen zoeken.

7. Schapenmarkt

Je vindt hier café Wilma, een bijzonder café, dat uitgebaat wordt door bijzondere mensen. Tijdens weekdays wordt de bediening verzorgd door mensen met een beperking. Je kan hier even halhouden voor een koffie of een verse tas soep met brood.

Op het plein is een zitbank. Neem even de tijd om uit te rusten en te luisteren naar de geluiden. Misschien zijn er spelende kinderen, of hoor je het kabbelen van de fonteintjes.

Opgelet: hier splitst de basiswandeling zich van de uitgebreide wandeling. Wil je de extra lus maken, lees dan verder op pagina 18.

We keren terug langs de terrassen richting Dr. J. Geensstraat. We volgen de Dr. J. Geensstraat tot we in de bocht Brasserie Kronacker tegenkomen. Via de toegang aan het zebrapad kan je het stadspark betreden.

8. Stadspark

We bevinden ons in het stadspark, een oase van groen en rust. Wandel hier gerust even rond en luister naar de stilte.

Wandel richting de bankjes rond de vijver. Ze nodigen uit om even te genieten van de rust, de natuur, de vogels en de visjes in de vijver. We kijken nog eens rond. Beschrijf wat je ziet en hoort.

Speciale bomen

In het stadspark staan een aantal bomen, sommige beschermd, die al 150 jaar oud zijn. De liggende trompetboom is er zo eentje.

Een beetje verder, achter het terras van de Kronacker, staat de monumentale Ginkgo Biloba (Japanse notenboom). Deze boom zou mogelijk zelfs 300 jaar oud zijn.

- Maak een selfie met de trompetboom op de achtergrond.

© Stichting M.M. Delacroix

Gebouwen

Langs het park staat een oud gebouw. Het lijkt op een appartementsblok, maar het gebouw wordt gebruikt door de Stichting M. M. Delacroix. Destijds was het een zuigelingenkliniek, bij de Tienenaars gekend als Bon Lait. De stichting werd in 1950 opgericht door de familie Delacroix als een soort spin-off van het ziekenhuis om premature kindjes op te vangen. Later werden er ook kinderen met een diep mentale beperking opgenomen en is de instelling geëvolueerd naar een voorziening voor volwassenen met een ernstige mentale beperking. Ondertussen zijn de bewoners verhuisd naar de campus in Hakendover en wordt dit gebouw niet meer gebruikt.

Zie je het witte gebouw in het stadspark zelf? Dat is nu een hotel en brasserie, maar heeft doorheen de tijd verschillende functies gehad in Tienen.

De laatste persoon die in het gebouw woonde was Paul Kronacker, administrateur van de suikerfabriek. Na de Tweede Wereldoorlog kwam het gebouw in handen van de stad. Je herinnert je misschien wel dat de stadsbibliotheek en nadien Kind & Gezin er nog een tijdje gehuisvest waren.

We wandelen terug naar het startpunt op de Grote Markt en sluiten de wandeling hier af. Je kan nog even napraten in één van de gezellige horecazaken in de buurt.

Extra lus uitgebreide wandeling (500 meter)

We volgen de Peperstraat en Wolmarkt richting Veemarkt. Opgelet: de Wolmarkt is een stevige helling van 100 meter. Bovenaan de Wolmarkt kom je aan de Sint-Germanuskerk en het gezellige Apostelenhof. Het Apostelenhof is niet toegankelijk met een rolstoel.

9. Veemarkt

Apostelenhof

We zetten ons even op de zitbanken rondom de klok. Deze klok is één van de klokken van de Tiense beiaard. Ze weegt ongeveer 1.500 kilogram en was daarmee de zwaarste klok van de toren.

In de toren van de Sint-Germanuskerk hangen in totaal 54 klokken. De kleinste klok weegt slechts 8 kilogram. Misschien hebben we de klokken vandaag al horen luiden. Luister maar eens goed wanneer het uur, halfuur of kwartier slaat.

- Voel eens aan de sierband van de klok.
- Welke figuren zie je?
- Welke versieringen herken je?

Kijk naar het medaillon. Daarop zien we een man met een grote pruik. Dat is Willem Witlockx, de klokkengieter die enkele van de oudste klokken maakte.

- Had jij vroeger kerkklokken in de buurt?
- Hoorde je die thuis?
- Welke geluiden horen bij jouw jeugd?

Sint-Germanuskerk

We staan hier aan de voet van de Sint-Germanuskerk. Oorspronkelijk was dit een klein abdijkerkje. Doorheen de jaren groeide de kerk uit tot een parochiekerk. Omwille van vele verbouwingen en restauraties is de kerk een samenvoeging van verschillende stijlen.

We nemen dezelfde weg terug richting Grote Markt en sluiten hier opnieuw aan op de basiswandeling (zie pagina 16).

Meer info over dementie

Sociaal huis

Kabbeekvest 110 in Tienen
t 016 24 74 00
info.ocmw@tienen.be
www.tienen.be

Informatie over premies en tegemoetkomingen, thuiszorg, enz.

Bibliotheek Tienen

Grote Markt 3 in Tienen
t 016 24 76 76
bibliotheek@tienen.be
tienen.bibliotheek.be

Uitgebreid aanbod van boeken over dementie, zowel voor volwassenen als kinderen.

Inloophuis dementie

Veldbornstraat 26 in Tienen
t 016 80 78 17
ldcalexius@azt.broedersvanliefde.be
www.alexianentienen.be/
ouderenzorg/inloophuisdementie

Ontmoetingsplek voor personen met dementie en hun mantelzorgers met praatcafé dementie en familiegroep (jong)dementie.

Expertisecentrum Dementie MEMO

www.dementie.be/memo

Vlaamse AlzheimerLiga

www.alzheimerliga.be

Zorgcirkels jongdementie

www.zorgcirkelsjongdementie.be

